

**ШКІЛЬНА БІБЛІОТЕКА
УКРАЇНСЬКОЇ ТА СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

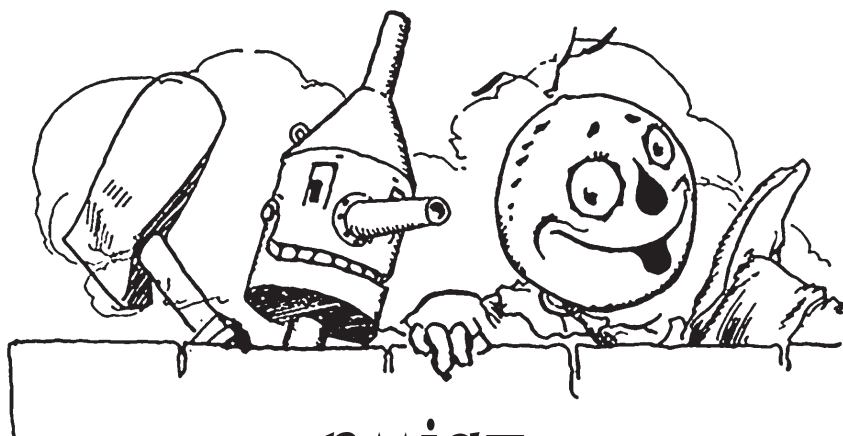
Ліман Френк Баум

**ГЛІНДА
З КРАЇНИ**

Oz

Харків
«ФОЛІО»
2022

ЗМІСТ

ОБОВ'ЯЗОК КЛИЧЕ	7
ОЗМА ТА ДОРОТІ	19
ДІВИ З ТУМАНУ	29
НІЧЛІГ У ЧАРІВНОМУ НАМЕТІ	35
МАГІЧНІ СХОДИ	43
ГОРА ПЛОСКОГОЛОВИХ	53
ОСТРІВ СКІЗЕРІВ	63
КОРОЛЕВА КУ-І-ОХА	69
ЛЕДІ АВРЕКС	77
ПІД ВОДОЮ	85
ПОРАЗКА СКІЗЕРІВ	93
АЛМАЗНИЙ ЛЕБІДЬ	99
СИГНАЛ ТРИВОГИ	111
РАДНИКИ ОЗМИ	117
ВЕЛИКА ЧАРІВНИЦЯ	125

ЗАЧАРОВАНІ РИБКИ.135
ПІД СКЛЯНИМ КУПОЛОМ141
РОЗУМНИЙ ЕРВІК151
РІРА ЧЕРВОНА, ЮКУКУ161
СКЛАДНА ПРОБЛЕМА.169
ТРИ ВЕЛИКІ МАЙСТРИНІ177
ЗАТОПЛЕНИЙ ОСТРІВ.185
ЧАРІВНІ СЛОВА193
ТРІУМФ ГЛІНДИ.201

ОБОВ'ЯЗОК КЛИЧЕ

Глінда, добра чарівниця з Країни Оз, сиділа в кріслі посеред просторої галереї власного палацу в оточенні ста фрейлін — найкрасивіших дівчат чарівної Країни Оз. Та й саме приміщення тішило око майстерним оздобленням стін мармуром рідкісного забарвлення, вишуканими фонтанами, що без упину співали свою тиху пісню та монументальними колонами, які немов застигли в зачарованому мовчанні. Ще б пак: перед ними розкинулося величезне поле троянд усіх кольорів і відтінків, а за ними й до обрію вишикувалися нескінченні ряди квітучих плодкових дерев. Час від часу дівчата відкладали вишивання, коли одна з них починала пісню. Тоді вони одразу її підхоплювали або заводили танок, граціозно кружляючись під звуки арф, за які сідали їхні подруги. Глінда усміхалася: їй подобалося спостерігати, як її фрейліни переважають розваги з роботою.

Та ось Глінда з кількома дівчатами запрямітила на широкій дорозі, що вела до палацу, ледь помітну цятку. Кілька фрейлін відклали вишивання, а чарівниця схвально кивнула їм, немов запрошуючи й інших зробити те саме, бо зрозуміла, що до неї на гостини їхала її подруга й повелителька. Тільки перед нею єдиною Глінда схилила голову.

Дорогою підтюпцем бігла дерев'яна істота, запряжена в Червону карету. Дивовижний кінь зупинився біля воріт, і з екіпажу вийшли дві дівчинки в простих білих муслінових сукнях: Озма, правителька Країни Оз, і її подруга принцеса Дороті.

Вони підбігли до мармурових сходів палацу, не припиняючи розмовляти й сміятися, ніби забули про свій статус найважливіших осіб у країні. Фрейліни як за командою підвелися зі своїх місць і, схиливши голови, вітали прекрасну Озму. Глінда з розпростертими обіймами вийшла гостям назустріч.

— Заїхали тебе перевідати, — сказала правителька Країни Оз. — Ми з Дороті саме планували свій день і раптом згадали, що вже кілька тижнів не були в Країні Південців. Тож, не гаючи часу, запрягли Дерев'яну Кобилицю в Червону карету й попрямували сюди.

— Мчали так швидко, — додала Дороті, — що волосся розтріпалося. Наша Кобилиця вміє бігати з вітерцем. Зазвичай зі Смарагдового міста сюди один день шляху, а ми, гадаю, години за дві домчали.

— Ласкаво просимо, — тепло сказала Глінда, й вони рушили галереєю до вишуканої парадної зали.

Озма йшла з господинею попідруч попереду, а Дороті трохи позаду, бо зупинялася поговорити з тими фрейлінами, яких добре знала. Дівчинка, попри свій високий статус, з усіма трималася просто й привітно. Коли вона нарешті дісталася парадної зали, то застала Глінду й Озму за бесідою про те, як зробити життя людей, які населяють різні території країни, ще кращим. Хоч, до речі, вони й так почувалися найщасливішими людьми в усьому світі.

Для Озми це, зрозуміло, була важлива тема, а ось Дороті не надто переймалася питаннями державного управління, тож одразу попрямувала до великого столу, на якому лежала Книга Подій — один з найголовніших скарбів Країни Оз. Глінда дорожила нею понад усе, тому не легковажила із засобами безпеки. Книгу надійно утримували золоті ланцюги, а коли чарівниця відлучалася з палацу, то замикала її на п'ять замків, прикрашених дорогоцінними каменями, а ключі забирала із собою.

Гадаю, в жодній чарівній країні немає й натяку на Книгу Подій: що б не відбувалося в будь-якому куточку земної кулі, розповідь про це одразу з'являється на її сторінках. Повідом-

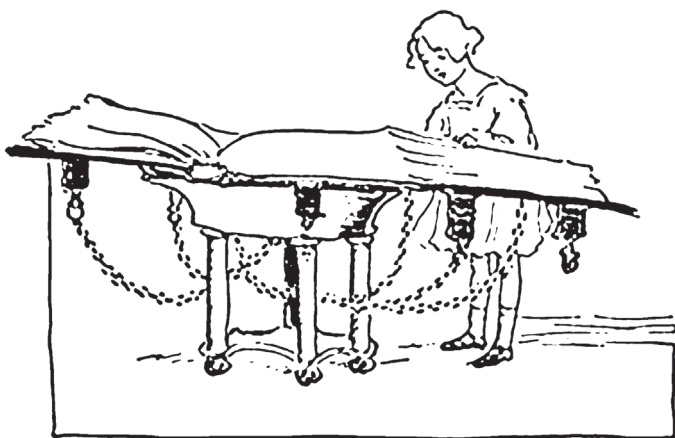
лення завжди правдиві, хоч іноді й не такі докладні, як хотілося б. Та оскільки у світі дуже багато чого трапляється, записи неминуче повинні бути короткими, інакше навіть чарівна Книга не вмістить усієї інформації.

Глінда відстежувала події у світі кілька разів на день, а Дороті, зрозуміло, вдавалося це робити не так часто, як хотілося б. Зазвичай життя в Країні Оз мирне й неспішне, тому Книга відводить йому на своїх сторінках усього кілька речень. Але цього разу Дороті побачила цікаву інформацію. Навіть поки вона читала, до повідомлення додавалися нові слова.

— Дивно! — вигукнула Дороті. — Озмо, чи знаєш ти, що у твоїй Країні Оз живе народ, який зветься скізерами?

— Знаю, — відповіла Озма, підійшовши до Дороті. — Зокрема, те, що на карті, яку склав професор Жук, є місцина під назвою Скізер. Утім, хто такі ці скізери, мені не відомо. Ніхто з тих, кого я знаю, ніколи не бачив скізерів і не чув про них. Земля Скізерів лежить у найвіддаленішому куточку Країни Лісовиків: між непрохідними пісками й горами Угабу. Я дуже погано знаю ті місця.

— Так, їх, напевно, ніхто не знає, хіба що самі скізери, — сказала Дороті. — А ось про що повідомляє Книга: «Скізери з Країни Оз оголосили війну Плоскоголовим з Країни Оз, очікуються битви та великі нещастя».

— Це все, що там написано? — запитала Озма.

— Я прочитала від слова до слова, — відповіла Дороті.

Озма й Глінда на мить оніміли, не зводячи очей з Книги Подій. Вигляд у них був здивований і розгублений.

— Скажи-но, Гліндо, а хто такі плоскоголові? — запитала Озма.

— Мені теж хотілося б це знати. Я ніколи про них не чула, та й про скізерів теж, — зізналася Глінда. — У далеких куточках Країни Оз проживає чимало дивовижних племен. Серед них є такі, що ніколи не покидали своїх місць, а до них ніхто не добирався з тих, кого ми знаємо й любимо. Ось чому мені про них нічого не відомо. Проте можу застосувати чарівництво й дізнатися більше про скізерів і плоскоголових.

— Так, зроби це, будь ласка, — стурбовано промовила Озма. — Розумієш, Гліндо, ці люди живуть у Країні Оз, вони — мої піддані, тож я не можу допустити такого розбрату. Якщо, звичайно, в моїх силах зупинити їх.

— Ти маєш рацію, — погодилася з аргументами правительки чарівниця. — Я спробую дізнатися подробиці, які стануть нам у пригоді. Дозвольте мені залишити вас, бо хочу негайно вирушити до кабінету магії.

— А можна мені з вами? — запитала Дороті, якій дуже кортіло поспостерігати за роботою чарівниці.

— Ні, принцесо, — відповідала Глінда. — Я можу це робити тільки наодинці — чари не подіють, коли є сторонні.

Глінда зачинилася в кабінеті магії, а Дороті та Озма з нетерпінням чекали на неї. Приблизно через пів години Глінда вийшла до дівчаток. Вигляд у неї був серйозний і зосереджений.

— Скізери живуть на чарівному острові посеред великого озера, — повідомила вона. — Оскільки вони самі займаються магією, то мені вдалося дізнатися про них дуже небагато.

— А я й не чула, що в цій частині Країни Оз є озеро! — вигукнула Озма. — На карті показано, що через землі скізерів протікає річка, а про озеро згадки немає.

— Це тому, що картограф сам ніколи не бував у тих краях, малюючи карту навмання, — пояснила Глінда. — Там справді

є озеро, на ньому — острів, який називається Чарівний Острів, і на цьому острові живуть люди, які називають себе скізерами.

— Які вони на вигляд? — запитала повелителька Країни Оз.

— Щоб зрозуміти це, мого чарівництва не вистачає, — зізналася Глінда. — Річ у тім, що скізери оточили себе магічною стіною і жодний чужинець, який там не живе, не може нічого дізнатися про цей народ.

— Напевно, плоскоголові все-таки знають, оскільки вони збираються воювати зі скізерами, — припустила Дороті.

— Може й так, — відповіла Глінда, — але й про плоскоголових мені вдалося дізнатися небагато. Вони живуть на горі поблизу озера скізерів, яка має дуже круті схили. Зате вершина — пласка. Територія там чимала з поглибленням усередині — щось на зразок улоговини. Плоскоголові вміють чаклувати, живуть замкнуто, нікого до себе не пускають. Ще я дізналася, що їх близько сотні — чоловіків, жінок і дітей разом узятих, а скізерів — рівно сто одна людина.

— Через що вони так посварилися, що аж хочуть воювати між собою? — поцікавилася Озма.

— Не маю про це відомостей, — відповіла Глінда.

— Як таке може бути? — обурилася Дороті. — У Країні Оз тільки Глінда та Чарівник Смарагдового міста мають право займатися магією, всім іншим це заборонено. Якщо два цих дивних народи використовують чарування, отже, вони порушують закон і повинні бути покарані.

Озма з усмішкою подивилася на свою подругу.

— Ми не можемо вимагати виконання моїх законів від тих, хто нічого не чув ні про них, ні навіть про мене. Якщо нам нічого не відомо про скізерів і плоскоголових, то, імовірно, що їм нічого не відомо про нас.

— Озмо, вони ж зобов'язані знати про нас, а ми — про них. Але хто розповість їм про це, щоб згодом переконати їх поводитися за правилами?

— Саме про це я й міркую, — відповіла Озма. — А яка твоя думка з цього приводу, Гліндо?

Певний час чарівниця мовчки обдумувала відповідь і зрештою сказала таке:

— Якби ви не дізналися про існування плоскоголових і скізерів з моєї Книги Подій, вас би не турбували ні вони самі, ні їхні війни. Тож можете просто забути про цих нечисленних жителів на задвірках країни. Навряд чи будь-коли ви знову почувете про них.

— Ні, так не годиться, — заперечила Озма. — Я правлю всією Країною Оз, до якої належать Країна Лісовиків, Країна Південців, Країна Моргунів і Країна Жвакунів, а також Смарагдове місто. Тож як правителька цієї чарівної країни я бачу свій обов'язок у тому, щоб усі мої піддані, де б вони не перебували, почувалися веселими й щасливими, щоб не гаяли час на суперечки та ворожнечу. Може, скізери й плоскоголові не знають про мене й мою посаду, зате відтепер я знаю про них, знаю, що вони проживають у моїй державі та є моїми підданими. І якщо відвернуся від них і заплющу очі на їхню міжусобну війну, то порушу свій обов'язок.

— Так, Озмо, ти маєш рацію, — погодилася Дороті. — Гадаю, найкращий спосіб врегулювати цю проблему — вирушити до Країни Лісовиків і закликати тамтешніх людей до порядку, поклавши край їхнім сваркам. Ось тільки як це зробити?

— Мене це теж бентежить, — сказала Глінда. — У цих невідомих краях тебе може підстерігати небезпека, вочевидь, люди там жорстокі й войовничі.

— Мене це не лякає, — сказала Озма, усміхаючись.

— Та не в тому річ, боїшся ти чи ні, — заперечила Дороті. — Звичайно, ми розуміємо, що ти фея і що тебе не можна вбити або поранити. До того ж тебе оберігає твоя власна могутність. Проте, мила Озмо, згадай-но, ти неодноразово потрапляла в біду через чари злих недругів. Правительці

Країни Оз не слід піддавати своє життя навіть найменшій небезпеці.

— А якщо мені не загрожує небезпека? — розсміялася Озма. — Це все твої фантазії. Вважаю, якщо й фантазувати, то краще про приємне. У нас немає жодних підстав вважати, ніби скізери й плоскоголові — погані люди або мої вороги. Цілком можливо, що це добрі істоти, яких вдасться переконати жити мирно.

— Може, й так, — спочатку погодилася Глінда. — Однак ми достеменно знаємо те, що ці народи збираються воювати між собою, та ще й наділені магичною силою, а такі не люблять, коли втручаються в їхні справи. Тому навряд чи вони привітно зустрінуть навіть королівську особу. Радше можна припустити протилежне.

— Якби ти їхала в супроводі озброєних людей, — додала Дороті, — тоді інша справа. Але ж у чарівній Країні Оз немає армії.

— У мене є один солдат, — нагадала Озма.

— Так, Солдат із зеленими бакенбардами. Але він смертельно боїться своєї рушниці, тож ніколи її не заряджає. Я впевнена, що, побачивши бій, він одразу дремене навтьоки. Та й загалом: що може зробити один солдат, навіть хоробрий, проти понад двохсот скізерів і плоскоголових?

— Що ж ви пропонуєте, друзі мої? — запитала Озма.

— Вважаю, що ти повинна послати до цих людей Чарівника Смарагдового міста, — відповіла Глінда. — Нехай він розкаже їм, що в Країні Оз війни протизаконні, а ти наказуєш їм облишити чвари та помиритися. А якщо вони не послухаються наказу правительки Країни Оз, на них чекає покарання.

Озма похитала головою, даючи зрозуміти, що ця порада їй не до душі.

— А якщо вони скажуть «ні», що тоді? — запитала вона. — Я буду змушена покарати їх, а це надто неприємна справа. Упевнена, що краще діяти мирним шляхом, без будь-якої армії. Мій авторитет правительки буде моєю єдиною зброєю, з ним я прийду до цих народів і закличу їх виконати мою волю. А вже в разі непослуху домагатимуся слухняності іншими засобами.

— Треба ж, як все складно виходить, — зітхнула Дороті. — Я вже шкодую, що зазирнула в Книгу Подій.

— Дороті, мила, сподіваюся, ти розумієш, що в будь-якому разі ця інформація не пройшла б повз мене, а нині я зобов'язана виконати свій обов'язок, — перервала її Озма. — Мое рішення остаточне: негайно вирушаю до скізерів, на їхній Чарівний Острів, і до плоскоголових, на їхню зачаровану гору. Я не допущу, щоб вони ворогували й воювали між собою. Залишається лише одне питання: їхати мені одній чи взяти із собою друзів і вірних помічників?

— Якщо ти поїдеш, то я теж хочу, — заявила Дороті, — бо це дуже цікаво. Що б з нами не трапилось, це будуть справжні пригоди, а від пригод я нізащо не відмовлюся.

Озма з Гліндою пропустили це зауваження повз вуха, оскільки були серйозно стурбовані майбутньою мандрівкою.

— У тебе, Озмо, безліч друзів, і всі вони залюбки погодяться супроводжувати тебе, — сказала чарівниця. — Однак жоден

із них не зможе захистити тебе в разі небезпеки. Ти наймогутніша фея в Країні Оз, хоча ми з Чарівником Смарагдового міста знаємо більше чарівних методів. Зате в тебе є дар, який дає тобі відчутну перевагу над іншими чарівниками. Ти вмієш підкоряти серця, ти робиш людей щасливими самою своєю появою серед них. Ось чому я вважаю, що сама ти можеш зробити більше добрих справ, ніж у супроводі безлічі підданих.

— Я теж дотримуюся цієї думки, — погодилася правителька Країни Оз. — Упевнена, що зможу постояти за себе, але не знаю, чи вдасться мені так само успішно захищати свій почет. Утім, я зовсім не розраховую зустріти недругів, бо йду до цих людей з миром, а дізнавшись про причину їхнього протистояння, справедливо владнаю ситуацію.

— Озмо, ну хоч мене ти візьмеш із собою, тобі ж потрібен хтось для компанії? — не вгавала Дороті.

Повелителька з усмішкою глянула на свою подружку.

— Не бачу причин відмовляти тобі, — відповіла вона. — Дві дівчинки матимуть цілком мирний вигляд і нікому не спаде на думку, що ми прибули з недобрими або ворожими намірами. Однак, якщо ми хочемо припинити сварки й ворожнечу між цими войовничими народами, нам слід негайно повертатися до Смарагдового міста й збиратися в дорогу. Виїжджаємо завтра рано вранці.

Глінді не дуже сподобався цей план, але вона не могла запропонувати нічого кращого. А зі свого досвіду знала, що м'яка й делікатна у спілкуванні Озма завжди неухильно дотримується ухвалених рішень і потрібні вагомі причини, щоб збити її з обраного шляху. До того ж Глінда вважала, що навіть у разі агресії з боку невідомих людей Озмі, феї-правительці Країни Оз, навряд чи загрожує справжня небезпека. Інша справа Дороті: вона звичайна дівчинка, яка потрапила в Країну Оз із Канзасу. Те, що для Озми дрібниця, для Дороті може обернутися серйозною бідою.

Поселившись у Країні Оз, Дороті перестала рости: їй судилося назавжди залишитися маленькою дівчинкою — хіба що вона якимось чином покине чарівну країну або її віднесе звідси

невідома сила. І все-таки Дороті не безсмертна, її можна вбити або кинути в катівню, звідки друзі не зможуть її визволити. Або, наприклад, розрізати на шматочки й заховати їх у різних віддалених місцях. Злі чаклуни можуть закопати її глибоко під землею або вчинити іншу наругу, якщо вона не буде під надійним захистом. Про все це міркувала Глінда, поволі походжаючи мармуровою залою.

Нарешті добра чарівниця зупинилася, зняла з пальця каблучку й простягнула її Дороті.

— Одягни її та не знімай до самого повернення, — промовила вона. — Якщо потрапиш у біду, поверни каблучку навколо пальця: спочатку праворуч, потім — ліворуч. Тоді тут, у моєму палаці прозвучить сигнал тривоги, і я одразу прийду тобі на допомогу. Ти можеш скористатися каблучкою лише тоді, якщо відчуєш, що тобі по-справжньому загрожує небезпека. Я впевнена, що поруч з Озмою тобі боятися нічого, вона захистить тебе від дрібних неприємностей.

— Дякую, Гліндо, — шанобливо сказала Дороті, беручи каблучку. — А ще я надягну чарівний пояс Короля Номів, тож, гадаю, скізери й плоскоголові не нашкодять мені.

Перш ніж виїхати зі Смарагдового міста на певний час, Озма мала віддати безліч розпоряджень. Тому вона попросилася з Гліндою і вже за мить разом з Дороті сіла в Червону карету. Одного її слова було досить, щоб Дерев'яна Кобилиця помчала з такою швидкістю, що за всю дорогу Дороті не могла ні рота розкрити, ні навіть поворухнути пальцем, бо сиділа, міцно вчепившись руками в сидіння.

